

Verslaglegging

Vergadering Onderzoekscommissie Horsa Glider 22 januari 2020

Aanwezig	Ton de Boer, Tom Erkens, Jan Streefkerk, Joyce le Comte (griffier)
Afwezig	Renate Muller (griffiemedewerker)
1	Vierde bijeenkomst Onderzoekscommissie Horsa Glider. Opening en vaststelling agenda. De vergadering wordt geopend om 9.26 uur. De agenda wordt vastgesteld.
2	Vaststelling verslaglegging 17 januari 2020. Het verslag is vastgesteld en kan worden verspreid. <i>Raads- en commissieleden krijgen het verslag van de bijeenkomsten toegestuurd. Het college wordt hierin in c.c. meegenomen. Tevens wordt het verslag gekoppeld aan GO en op de website geplaatst.</i>
3	Antwoord op vraag over regels omtrent bezwaar en beroep Redenering op grond van VNG-notitie Expertisecentrum met betrekking tot het maken van bezwaar en beroep, luidt als volgt: De raad besluit bij gewone meerderheid tot het instellen van een dergelijk raadsonderzoek. Daarbij moet de raad de afweging maken of dit soort onderzoek, dit is een zwaar onderzoeksinstrument, past bij het te onderzoeken onderwerp en of een lichtere vorm van onderzoek niet meer aangewezen is voor dit onderwerp (m.a.w. proportionaliteit bezien). Heeft de raad eenmaal besloten tot een dergelijk zwaar onderzoeksinstrument, dan somt de Gemeentewet limitatief op wie er verplicht zijn tot medewerking aan dit onderzoek en wat die verplichte medewerking inhoudt. Personen die buiten de limitatieve opsomming vallen zijn dus niet verplicht tot medewerking en kunnen medewerking weigeren. Zij kunnen uiteraard wellicht een belang hebben om bezwaar/beroep in te stellen tegen het raadsbesluit tot onderzoek, omdat ze een voor hen slechte uitkomst van het onderzoek vrezen; maar het kan niet zo zijn dat zij het wettelijke controlerecht van de raad kunnen frustreren! Dus zijn alleen de personen die binnen die limitatieve opsomming van de Gemeentewet vallen (die verplicht zijn tot medewerking aan het raadsonderzoek) belanghebbende tot het maken van bezwaar/instellen van beroep.
Afspraak	n.v.t.
Actie	n.v.t.
4	Onderzoeksvraag en normenkader De onderzoekscommissie buigt zich over vragen die gesteld zijn over de onderzoeksvraag. De vraag luidt waarom de onderzoekscommissie gaat onderzoeken of de raad tijdig en volledig is geïnformeerd over de Horsa, terwijl nu al duidelijk is dat dit niet gebeurd is. Het is de onderzoekscommissie gebleken dat de meningen hierover verschillen. Het college heeft immers in de raad aangegeven van mening te zijn dat hij de raad wel geïnformeerd heeft. De onderzoekscommissie wil nu juist zonder vooringenomenheid het proces rondom o.a. de informatievoorziening onderzoeken zodat hier lering uit getrokken kan worden.
Afspraak	Tom Erkens gaat door met het normenkader en zorgt dat er maandag 27 januari a.s. een aangepaste versie ligt die besproken kan worden. Het normenkader geeft een toetsingskader voor de informatievoorziening richting de raad en de mogelijkheid van controle en bijsturing door de raad.
Actie	De griffie vraagt na of er in de gemeente Renkum een e-mailprotocol is.
5	Voortgang onderzoek

Verslaglegging

Vergadering Onderzoekscommissie Horsa Glider 22 januari 2020

Op 18 december 2019 is voor het eerst een verzoek gericht tot de gemeentesecretaris om een aantal documenten ter beschikking te stellen, waaronder financiële gegevens. Ondanks gedane toezeggingen is, tot op heden aan dit verzoek niet volledig voldaan. Als gevolg hiervan is de voortgang van het onderzoek, wat betreft de interviews met bestuurders en betrokken medewerkers, vertraagd. Door het ontbreken van documenten is een gedegen voorbereiding van deze interviews nog niet mogelijk geweest, wat noodzakelijk is voor een zorgvuldig en betrouwbaar onderzoek en vooral ook in het belang is van de te interviewen bestuurders en medewerkers. Daarom worden de geplande interviews uitgesteld.

De commissie wil over de gang van zaken op korte termijn met de burgemeester en de ontstane impasse in overleg.

De commissie stuurt een e-mail aan de voorzitter van het college om haar op de hoogte te stellen over de vertraging van het proces en verzoekt om op zo kort mogelijke termijn een afspraak in te plannen met de onderzoekscommissie.

De voortgang rondom het onderzoek wordt, naast de te versturen e-mail, ook gerapporteerd in de raadscommissie 4 februari a.s.

Hoorzittingen worden verzet naar de eerste twee weken van maart (2 t/m 14 maart). De derde week van maart is de reserveweek.

Hoorzittingen op:

- Maandag 2 maart a.s. van 18.30 tot 22.00 uur
- Dinsdag 3 maart a.s. van 9.00 uur tot 17.00 uur
- Woensdag 4 maart a.s. van 18.30 tot 22.00 uur*
- Donderdag 5 maart a.s. van 18.30 tot 22.00 uur
- Zaterdag 7 maart a.s. van 10.00 tot 16.00 uur

Om toch enige voortgang in het onderzoek te houden, wil de commissie de meer technische informatie met betrekking tot het project helder krijgen. Bedoeld wordt dan; wie was op welke manier betrokken bij het project. In eerste instantie wordt de informatie per e-mail gevraagd. Hierin wordt de mogelijkheid aangeboden om een informeel gesprek te voeren met de commissie, zodat niet alles op schrift hoeft te worden gesteld. De griffie stelt de mail op en stuurt deze aan de projectleider van het Horsa project.

Het valt de commissie op dat in de tot nu toe geleverde informatie nergens iets te lezen is over de rol van het MT. Ook deze informatie wil de commissie nog achterhalen.

Verder zijn in de besluitenlijsten van B&W "besprekpunten niet openbaar" weggelakt. Niet openbare informatie is echter voor raadsleden beschikbaar. Het college kan dit immers onder geheimhouding aan raadsleden verstrekken. De commissie wil inzage in deze niet openbare besprekpunten.

Een ander opvallend punt is dat de informatie die beschikbaar is gesteld begint in mei 2019. De commissie heeft expliciet gevraagd om informatie vanaf januari 2019.

Dit zijn allemaal aanvullende vragen voor die de commissie heeft aan de gemeentesecretaris. Op korte termijn wil de commissie een gesprek hierover met de gemeentesecretaris. De commissie wil dan helderheid over wat er wel en wanneer geleverd gaat worden.

Het juridisch advies van de organisatie over de AVG stuurt de griffie rond.

** Die avond is er een werkbezoek aan de politie, ambulance en brandweer. Dit vindt plaats op locatie. Dat betekent dat in elk geval die avond niet een gesprek met de burgemeester ingepland kan worden.*

Afspraak Er wordt een e-mail gestuurd naar de voorzitter van het college waarin een signaal wordt afgegeven over de vertraging van het proces en de reden hiervoor.

Verslaglegging

Vergadering Onderzoekscommissie Horsa Glider 22 januari 2020

	Deze e-mail wordt tevens verstuurd naar de raads- en commissieleden. De interviews/hoorzittingen worden uitgesteld naar begin maart in de verwachting dat dan de gevraagde informatie geleverd is.
Actie	Tom Erkens bereidt de e-mails voor. Deze worden donderdag 23 januari 2020 verstuurd. De griffie verzorgt voor verzending. Het juridisch advies van de organisatie over de AVG stuurt de griffie rond. Op korte termijn wil de commissie een gesprek hierover met de gemeentesecretaris.
6	Uitnodigingsbrieven voor verhoren stand van zaken eerste ronde en versturen brieven tweede ronde
Niet van toepassing. De hoorzittingen worden uitgesteld wegens het niet aanleveren van door de commissie gevraagde stukken. De betrokkenen krijgen hiervan bericht	
Afspraak	n.v.t.
Actie	Betrokkenen berichten over uitstel hoorzittingen; griffie.
7	Vragen verhoren
Uitgesteld.	
Afspraak	n.v.t.
Actie	n.v.t.
8	Communicatie: Burgemeester, Raadscommissie, Pers
Er wordt op korte termijn een afspraak gemaakt met de burgemeester.	
Jan Streefkerk merkt op dat de burgemeester een rondje maakt langs de fracties. In de fractie van GB is afgesproken dat het onderzoek en de Horsa geen gespreksonderwerpen zijn.	
Afspraak	n.v.t.
Actie	De commissie maakt op korte termijn een afspraak met de burgemeester.
9	Uitzetten acties/ verdelen werkzaamheden
Zie bij actie respectievelijke agendapunten.	
Afspraak	n.v.t.
Actie	n.v.t.
10	Volgende vergadering.
De volgende vergaderingen maandag 27 januari a.s. van 14.00 tot 15.30 uur.	
11	W.v.t.t.k.
Geen punten.	
12	Sluiting.
Om 11.38 uur is de bijeenkomst afgerond.	

Verslaglegging

Vergadering Onderzoekscommissie Horsa Glider 22 januari 2020

VNG, Expertisecentrum Gemeenterecht, maart 2014
"Recht voor de Raad, het primaat van de raad"

Het recht van onderzoek (enquête)

Een belangrijk controle-instrument van de raad is het recht van onderzoek (enquête). Het onderzoek kan zich uitstrekken tot het gehele door het college of de burgemeester gevoerde bestuur (art. 155a, eerste lid, Gemeentewet). In het besluit van de raad tot het instellen van een onderzoek moet het te onderzoeken onderwerp worden omschreven. Zaken die buiten deze omschrijving vallen, mogen dus niet worden onderzocht met gebruikmaking van de dwangmiddelen. Dit is vooral van belang voor degenen die verplicht zijn medewerking te verlenen aan het onderzoek. Zij moeten weten waartoe die verplichting zich uitstrekt. Soms zal echter, bijvoorbeeld op grond van de eerste onderzoeksresultaten, de conclusie moeten zijn dat de omschrijving onvoldoende adequaat is. Daarom is het mogelijk dat de raad hangende het onderzoek het onderwerp wijzigt (art. 155a, tweede lid, Gemeentewet). Verder heeft het aftreden van de raad geen gevolgen voor het werk van de commissie (art. 155a, zesde lid, Gemeentewet).

Wie stelt vervolgens een onderzoek in?

Elk raadslid kan een voorstel doen om een onderzoek in te stellen. Het is echter de raad die bij gewone meerderheid besluit tot het instellen van een onderzoek (art. 155a, eerste lid, Gemeentewet). Het onderzoek wordt uitgevoerd door een onderzoekscommissie, waarvan de leden door de raad worden benoemd. Een onderzoekscommissie bestaat uit ten minste drie personen en bestaat uitsluitend uit leden van de raad (art. 155a, derde lid, Gemeentewet). Collegeleden kunnen vanzelfsprekend geen lid zijn van een onderzoekscommissie (art. 155a, vierde lid, Gemeentewet). Als de raad een onderzoek wil instellen moet hij daarover in algemene zin vooraf bij verordening regels stellen. Hierin moeten in elk geval regels worden opgenomen over de wijze waarop ambtelijke bijstand wordt verleend (art. 155a, achtste lid, Gemeentewet).

Wie moeten medewerking verlenen aan een onderzoek?

Het onderzoek dient zich te beperken tot het door het college of de burgemeester gevoerde bestuur. Daaruit vloeit voort dat alleen personen die van gemeentelijke zijde, die direct met dit bestuur te maken hebben of te maken hebben gehad, verplicht zijn mee te werken aan het onderzoek. Het betreft hier:

- wethouders en gewezen wethouders;
- leden van de raad en gewezen leden van de raad;
- leden van de rekenkamer en gewezen leden van de rekenkamer;
- burgemeesters en gewezen burgemeesters;
- ambtenaren en gewezen ambtenaren door of vanwege het gemeentebestuur aangesteld of daaraan ondergeschikt;
- leden en gewezen leden van raads- of bestuurscommissies;
- leden en gewezen leden van een deelraad of dagelijks bestuur van een deelgemeente (art. 155b, eerste lid, en 155c, eerste lid, Gemeentewet).

Bij "verplichte medewerking" gaat het in feite om twee verplichtingen.

1. In de eerste plaats moeten de genoemde personen desgevraagd inzage verschaffen in, afschrift laten nemen van of het op een andere manier laten kennisnemen van documenten (ook elektronische), waarover zij beschikken (art. 155b, eerste lid, Gemeentewet). Als deze documenten echter afkomstig zijn van het Rijk of een instelling van de EU en kennisneming van die bescheiden het belang van de Staat of de EU kan schaden, moet de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties toestemming geven voor het gebruik van die bescheiden (art. 155b, tweede lid,

Verslaglegging

Vergadering Onderzoekscommissie Horsa Glider 22 januari 2020

Gemeentewet). Gemeenteambtenaren moeten daarnaast, op verzoek van de onderzoekscommissie, medewerking verlenen aan het onderzoek (art. 155b, derde lid, Gemeentewet). Hierbij moet bijvoorbeeld worden gedacht aan het opstellen van een overzicht van bij het onderzoek betrokken personen, een inventarisatie van de relevante wet- en regelgeving of een beschrijving van het verloop van een besluitvormingsprocedure.

2. In de tweede plaats zijn de hiervoor genoemde personen verplicht te voldoen aan een schriftelijke oproep van de onderzoekscommissie om te verschijnen voor de commissie teneinde als getuige of deskundige door haar te worden gehoord (art. 155c, eerste lid, Gemeentewet). De commissie kan besluiten hen onder ede te horen (art. 155c, vierde lid, Gemeentewet). De getuigen zijn verplicht getuigenis af te leggen, terwijl de deskundigen hun speciale diensten moeten verlenen. Alleen ambts- of beroepsgeheim kan tot verschoning van deze plicht leiden (art. 155e Gemeentewet).

Als getuigen of deskundigen weigeren te verschijnen kunnen ze op last van de commissie door de politie voor de onderzoekscommissie worden gebracht (art. 155d, tweede lid, Gemeentewet). Het horen van getuigen en deskundigen vindt in beginsel in het openbaar plaats. De onderzoekscommissie kan uitsluitend om "gewichtige redenen" besluiten een verhoor geheel of gedeeltelijk in beslotenheid af te nemen (art. 155c, zesde lid).

Personen die niet behoren tot de twee in het voorgaande genoemde categorieën, kunnen niet worden verplicht medewerking te verlenen aan het onderzoek. Zij kunnen dit wel op vrijwillige basis doen. Zij kunnen echter niet onder ede worden gehoord noch door de politie voor de onderzoekscommissie worden gebracht.

Wat gebeurt er met de resultaten van een onderzoek?

De onderzoekscommissie zal op enig moment haar werkzaamheden voltooien en de resultaten daarvan neerleggen in een onderzoeksrapport. Zij kan daaraan conclusies en aanbevelingen verbinden. Het is vervolgens aan de raad om te bepalen op welke wijze een dergelijk rapport verder wordt behandeld. Openbare behandeling in een raadsvergadering ligt echter voor de hand. Dat geldt zeker voor het moment dat de raad politieke consequenties verbindt aan een onderzoeksrapport.

Hoe wordt een onderzoek gefinancierd?

Een onderzoek kost geld, zeker als externe ondersteuning wordt ingehuurd. Het is denkbaar dat de raad jaarlijks een vast bedrag voor dit doel op de begroting opvoert. Als dit bedrag onvoldoende zou zijn, kan hierin door middel van een tussentijdse begrotingswijziging worden voorzien. Hoe dan ook, het college is verplicht de door de raad geraamde lasten van een onderzoek in de ontwerpbegroting op te nemen (art. 155f Gemeentewet).

Andere soorten van onderzoek

Het onderzoek op grond van de artikelen 155a tot en met 155f Gemeentewet is een zwaar instrument. De raad kan ook besluiten tot het instellen van een lichter onderzoek zonder de verplichting om medewerking te verlenen. Een dergelijk onderzoek kan heel goed ad hoc plaatsvinden, dat wil zeggen zonder dat er een verordening aan ten grondslag ligt. Dit onderzoek kan ook door derden worden uitgevoerd, bijvoorbeeld als de raad behoefte heeft aan een second opinion over gecompliceerde beleidsvoornemens van het college. Het verdient aanbeveling voor het inhuren van dit soort contraexpertise een afzonderlijke post op de begroting op te voeren.

De Gemeentewet schrijft nog drie andere soorten onderzoek voor.

1. In de eerste plaats is er de aangescherpte accountantscontrole gericht op het beoordelen van de rechtmatigheid van gedane uitgaven (en daarmee van het bijbehorende beleid) (art. 213 Gemeentewet). Deze controle vindt plaats aan de hand van de jaarrekening.

Verslaglegging

Vergadering Onderzoekscommissie Horsa Glider 22 januari 2020

2. In de tweede plaats voert de gemeentelijke rekenkamerfunctie onderzoeken uit (art. 18 Gemeentewet).
Deze onderzoeksrapportages kunnen de raad aanknopingspunten bieden voor de controle van het door het college of de burgemeester gevoerde bestuur.
3. In de derde plaats schrijft de Gemeentewet dwingend onderzoek door het college naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het door het college of de burgemeester gevoerde bestuur. De raad stelt bij verordening regels vast voor dit onderzoek (art. 213a Gemeentewet). Deze regels kunnen bijvoorbeeld betrekking hebben op de frequentie van het onderzoek en de wijze waarop een en ander wordt afgestemd met de gemeentelijke rekenkamerfunctie.

Einde VNG-document.